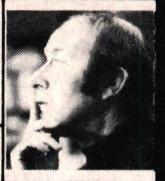

Social utblick

Birger Stark

Socialtjänstlagens 1:a §

Socialutredningen har genom sina förslag satt fart på en diskussion som på många områden är aktuell och angelägen. I lagförslaget första paragraf anges att socialtjänsten skall bygga på respekt för "människornas självbestämmanderätt och integritet och inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och gruppers egna resurser". Är detta någonting nytt, något som måste lagfästas? Ja, det är nog så. Socialvårdens tradition, metoder och regler har tidigare inte så mycket frågat efter vad de som "drabbas av vården" vill, hur de ser på vad som skulle vara bäst, sällan har olika alternativ till åtgärder diskuterats med klienter eller grupper, varvid de erbjudits en reell medverkandechans. Och förutsätter lagstiftningen att enskilda eller grupper har egna resurser, tillgångar, som är nyttiga och användbara i det som kallas social behandling? Nej, det är ju idag helt omvänt. Vad som skall styrkas vid olika former av insatser är ju att den enskilde *ej* har några egna resurser att ställa upp med, att det lilla han har är avslöjat som otillräckligt, att de egna försöken att klara sina egna förhållanden kommit på skam. Och då är det ju SAMHÄLLET som har resurserna, ställer dem till förfogande, vet vad som är bäst och ser till att dessa åtgärder även genomförs.

Man kan fråga sig hur det blivit så. Det viktigaste är nog att socialvården varit det organ som haft samhällets uppdrag att "ta hand om" människor i olika situationer, då vård-, behandlings- och skyddsmotiv blandats samman i en oskön mixture. Och då alla andra försök misslyckats har socialvården fått uppdrag att göra sitt med en strävan att hjälpa den enskilde, samtidigt som uppgiften att utöva samhällsnytta lika ofta varit inblandad. Finns det då möjligheter att sona allt detta galna som skett? Hur skall ett förtroende kunna byggas upp, där enskilda och grupper blir övertygade om att socialtjänsten vill stå på deras sida, arbeta tillsam-

mans med dem, stödja enskilda att själva klara sina svårigheter?

Det krävs mycket mer än lag och andra skrivna memorial för att möjliggöra allt detta. Det finns ju fortfarande en massiv lagstiftning som har ett helt annat synsätt. Det finns andra organisationer i samhället som förmodligen har en helt annan grundsyn, och vilka organisationer har stort inflytande och är "tunga". Åklagare och domstolar kommer, även efter det att en socialtjänstlag tillkommit, att kräva att ungdomar skall omhändertas och placeras i ungdomsvårdsskola, och då gärna långt borta. Skolan kommer att kräva att besvärliga elever skall skiljas från klassen för att "skapa lugn och ro". Polis och olika påtryckargrupper kommer att kräva att besvärliga människor förs åt sidan.

Kraven kommer att ställas höga på socialtjänstens företrädare för att kunna arbeta utifrån de förutsättningar som första paragrafen i lagförslaget anger. Vi måste klart och otvetydigt – inte bara i vackra deklarationer – göra klart att vi menar allvar när vi säger oss vilja arbeta tillsammans med enskilda och grupper. Det innebär att vi måste avvisa förslag till lösningar som framförs från olika håll, och vilka vi finner oförenliga med den grundsyn som utgår från att den enskilde själv, och positiva krafter i hans omgivning, har goda förutsättningar att själv medverka i lösningar av egna problem. Vi måste kräva att den process som en sådan arbetsform innebär får ta den tid som den gör. Rastlösheten att få något gjort får ej leda till snabba lösningar, vilka kränker medbestämmande och integritet för den enskilde. Det krävs av socialtjänstens folk att aktivt gå ut och hävda denna grundsyn som lagförslaget anger och de konsekvenser i metoder och resurskrav som följer av detta. Konsekvensen blir ju ingen annan än att socialtjänstens folk får ställa sig på de utsattas, de tidigare förbiseddas, de svagas sida, och vara redo att slåss för att de skall få samma rättigheter och möjligheter som mer själv-säkra, trygga etablerade grupper redan har; att vara med och bestämma om sig själv, att bli betraktad och behandlad av företrädare för samhället med den respekt de har rätt att kräva och utifrån en grundsyn att de själva har en skyldighet att medverka i hur den egna tillvaron utformas, samt att de ges re-

surser att klara detta.

Många av de människor som idag har skäl att hysa misstro mot olika myndigheter och samhällsorgan har egna resurser och möjligheter som de aldrig haft chans att utveckla. De har mötts från socialvårdens, skolans, arbetslivets och andras sida med en skepsis och ett öppet misstroende. Att ge dem tillbaka något av det egenvärde de har bör och skall bli en av socialtjänstens uppgifter. Kommer socialtjänsten att ha tillräckligt med kurage för att klara detta? Kommer socialtjänstens företrädare att vara tillräckligt starka för att stå emot påtryckningar från olika grupper, vilka hävdar en annan, mel-

lanmänsklig grundsyn? Kommer socialtjänstens företrädare att kunna arbeta utifrån en metod som medverkar till frigörelse av andras resurser? I dikt och litteratur kan man ibland finna beskrivningar som på ett enklare sätt än alla tillkrånglade uppsatser beskriver en verklighet. Författaren Bengt Erik Hedin har skrivit följande:

”Också i skogen

finns det vackra alldeles nära

och hos Dig själv:

Det är Du som hittar det”

Är inte detta samma innehåll som i förslaget till socialtjänstlag, dess första paragraf, sista stycket?

nytt
från **FSS**

FÖRENINGEN
SVERIGES
SOCIALCHEFER

Red: Arne Borg

Studiedagar 4–6 okt 1978

Föreningen Sveriges Socialchefer höll sina studiedagar i Göteborg den 4–6 oktober 1978 i allt väsentligt enligt det program som tidigare publicerats i SMT (nr 7–8/78). Studiedagarna som samlade 310 deltagare fick sin höjdpunkt i paneldebatten om ”Socialpolitiken i framtiden” där Ingemar Mundebo, Olof Palme, Gustaf Douglas och Axel Gisslén medverkade.

”Hur går det med socialutredningen?” frågade konferensen avslutningsvis departementsrådet Lars Grönwall och socialutskottets ordförande Göran Karlsson. Det framgick att det finns stor risk för att den väntade propositionen kommer att förseas. Den regeringskris som utbröt dagen före, och som ledde till att Gabriel Romanus inte kunde

medverka som planerat, gör inte utsikterna bättre.

Föreningen som anser att en ny sociallagstiftning, byggd i allt väsentligt på socialutredningens slutbetänkande, bör komma till stånd från 1980 antog vid sitt årsmöte följande uttalande i frågan:

Vi behöver en ny sociallagstiftning 1980

Frågan om en ny sociallagstiftning har utretts i drygt tio år. Det utredningsarbete som bedrivits av socialutredningen har åtföljts av en intensiv debatt i vilken inte minst Föreningen Sveriges Socialchefer deltagit. Under hela utredningsperioden har den framtida socialtjänsten diskuterats vid regionala träffar och vid årligen återkommande studiedagar på riksplaneln.

Det var med stor tillfredsställelse vi kunde konstatera att det förslag till ny sociallagstiftning som socialutredningen presenterade 1977 i allt väsentligt överensstämde med föreningens synsätt. Utredningens förslag, som mycket välvilligt togs emot av det övervägande antalet tunga remissinstanser, gav förhoppning om att vi från och med 80-talets ingång skulle kunna basera vårt arbete på en ny och bättre sociallagstiftning.

Under de senaste dagarna har det i pressen figurerat uppgifter om att socialtjänstlagen kommer att förseas. Det har också sagts att förslaget till socialförsäkringstillägg kommer att läggas fram vid ett senare tillfälle eller genomföras successivt.

Enligt föreningens mening skulle en försening av socialtjänstlagen medföra stora problem. Kommunernas planering har till stor del baserats på förutsättningen att vi från och med 1980 har en ny socialtjänstlag och en rad olika förberedelsearbeten har igångsatts. En ännu allvarigare situation skulle dock uppstå om bearbetningen inom departementen skulle medföra en urholkning av förslagen jämfört med socialutredningens slutbetänkande.

Enligt föreningens mening måste socialutredningens lagförslag ses som en helhet. Detaljusteringar är naturligtvis möjliga men stora ingrepp kan äventyra hela reformen. Föreningen Sveriges Socialchefer, samlade till studiedagar i Göteborg, kräver därför att en proposition i överensstämmelse med socialutredningens förslag till lag om socialtjänst och socialförsäkringstillägg utan tidsutdräkt förelägges riksdagen.

Ett konferenstryck ”Samhälls-ekonomi och socialtjänst” innehållande samtliga anföranden och diskussionsinlägg under studiedagarna kommer att utges i början av december och kan redan nu beställas från: Föreningen Sveriges Socialchefer, c/o Stockholms socialförvaltning, Rum 1504, 106 64 Stockholm. Kostnad 20 kronor.

Vid årsmötet omvaldes styrelsen i sin helhet. Arbetsuskottet förändras dock genom att Ivan Magnusson, Uppsala, ersätter John Lovén, som dock kvarstår i styrelsen.